

Затверджено Вченою Радою ОНУ
імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 2016 р. № 4

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
Хмарський В.М.
“_____” _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Аналіз та візуалізація соціальної інформації

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ третій PhD _____

Спеціальність _____ 054 Соціологія _____

(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет: Факультет міжнародних відносин, політології та соціології
(назва інституту, факультету)

2019 – 2020

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни

Аналіз та візуалізація соціальної інформації

(назва навчальної дисципліни)

Розробники: (вказати прізвища, наукові ступені, вчені звання та посади розробників).

д. соціол.н., пофесор Каменська Т.Г.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціології

Протокол № 1 від. "28" серпня 2019 р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(Онищук В.М., проф)

(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) _____ факультету/інституту

Протокол № 1 від. "6" вересня 2019 р.

Голова НМК

_____ (підпис)

(Хорошилов В.Ю.)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(_____)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(_____)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів - 2 Залікових модулів - 1	Галузь знань	Нормативна	
1. Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента 1. тема 1. Аналітичні дії з соціальною інформацією 2. Тема 2. Зображення як частина комунікативної стратегії. Візуалізація даних.	Спеціальність Соціологія (код і назва) Рівень вищої освіти: третій PhD	<i>Рік підготовки</i>	
		2-й	
		<i>Семестр</i>	
		Лекції	
		8 г	
		Практичні, семінарські	
		Самостійна робота	
		82 г.	
		Індивідуальне науково дослідницьке завдання:	
		Вид контролю: III семестр – залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Аналіз та візуалізація соціальної інформації» є удосконалення вмінь аспірантів застосовувати різні види аналізу до інформації (даних кількісних досліджень, даних якісних досліджень, даних про зовнішній контекст) та трансформувати різні види соціальної та соціологічної інформації у сприятливі та зрозумілі форми для різних груп населення, особливо для науковців і керівників підрозділів. Аспіранти отримують **знання** про те, які види аналізів можна застосувати в їх дисертаційному дослідженні і які результати аналізів можна презентувати у сприятливому виді в наукових виданнях та для широкого кола фахівців. Також аспіранти отримують знання про процедури візуалізації інформації в умовах сучасного суспільства.

Аспіранти виробляють **вміння застосовувати форми і технології візуалізації** соціальної інформації в різних аналітичних документах (від адаптованих до рівня повсякденних споживацьких практик до наукових видань та джерел).

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

КСО-5- креативність, здатність до системного мислення

КСО-17 - вміти самостійно вдосконалювати свої знання, уміння, особистісні і професійні якості, для забезпечення ефективної наукової діяльності;

КЗН – 24 - володіння методами синтезу і аналізу, фундаментальними навичками науково-дослідної роботи;

КЗП -9 - застосовувати теоретичні знання та знання формальної логіки для розробки програм соціологічних досліджень, інтерпретації отриманих результатів.

КСП-59 - технологічного вирішення соціальних проблем, аналізу соціальних технологій та розробки проектів соціальних технологій, оцінювати ефективність соціальних технологій;

КСП-64- - професійне застосування технологій проведення опитування, інтерв'ювання та анкетування.

КСП – 30 - - використовувати отримані фундаментальні знання і практичні навички на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи, включаючи пошук необхідної інформації, планування експерименту, безпосереднє виконання дослідів та обговорення отриманих результатів, формулювання теоретичних висновків;

Очікувані результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен:

знати:

1. Складову соціальної інформації;
2. Алгоритм та процедуру аналізу соціальної інформації
3. Методи аналізу та обробки соціологічних даних
4. Методи візуалізації кількісних даних.
5. Практики візуалізації сучасних візуальних контекстів, комунікацій та презентацій
6. Методи аналізу візуальних даних
7. Супровід аналізу візуальними засобами презентації

вміти:

1. Аналізувати данні наукових досліджень та відобразити їх за допомогою таблиць, шкал, діаграм, гістограм, малюнків та інш.
2. Аналізувати застосування невербальних повідомлень
3. Програмувати та проводити соціологічні дослідження візуальних контекстів, комунікацій та презентацій

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Аналітичні дії з соціальною інформацією

Інформація. Складову соціальної інформації:

- інформація, якою оперує індивід за допомогою своєї репрезентативної системи (аудіальної, візуальної, кінестетичної і раціональної);
- інформація ЗМІ;
- наукова та статистична інформація - знання;
- інформація повсякденного спілкування.

Аналіз – як науковий метод і як розгляд чогось. Аналіз соціальної інформації. Методи аналізу та обробки соціологічних даних та візуалізація кількісних даних.

Тема 2. Зображення як частина комунікативної стратегії. Візуалізація даних.

Різновид контент-аналізу – **акціональний аналіз (action-analysis)** чат-комунікації. Відокремлення невербальних повідомлень (смайли, жести, картинки).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денна форма						Заочна форма					
	у тому числі						у тому числі					
	Ус ьо го	л	сем.	лаб	інд	с.р.	Ус ьо го	л.	лаб	ін д	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Сучасні досягнення науки												
Тема 1. Аналітичні дії з соціальною інформацією	4	4										
Тема 2. Зображення як частина комунікативної стратегії. Візуалізація даних.	8	4										
Разом	8	8				82						

1. Індивідуальне науково дослідницьке завдання:

Проробити надану літературу з візуалістики й підготувати аналіз (можливий підрозділ для дисертаційного дослідження) варіантів застосування візуальних методів в самостійному авторському дослідженні.

Розробити план здійснення візуальної аналітики в конкретному соціологічному дослідженні

12. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне тестування та самостійна робота		Підсумковий контроль	Сума
T1	T2		
25	25	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінки ECTS	Оцінки за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання іспиту	не зараховано з можливістю повторного складання іспиту
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Література

1. Боно Э. Шесть шляп мышления / Эдвард Боно. – Минск: Попурри, 2006. – 208 с.
2. Каменская Т.Г. Практики визуализации в современных коммуникациях // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Сучасне українське суспільство: цінності та смисл сучасних соціальних практик» 23 вересня Одеса – 2016. – С. 183-188. – Т. 122. – Соціологічні науки. – С. 3-9.
3. Батаева Е. В. Видимое общество. Теория и практика социальной визуалистики: Монография / Е.В. Батаева. – Х.: ФЛП Лысенко И.Б., 2013. – 349 с.
4. Визуальная антропология: городские карты памяти / Под редакцией П. Романова, Е. Ярской-Смирновой (Библиотека Журнала исследований социальной политики). – М.: ООО «Вариант», ЦСПГИ, 2009. – 312 с.
5. Визуальная антропология: настройка оптики / Под редакцией Е. Ярской-Смирновой, П. Романова (Библиотека Журнала исследований социальной политики). – М.: ООО «Вариант», ЦСПГИ, 2009. – 296 с.
6. Костенко Н. Досвід контент-аналізу. Моделі та практики/ Костенко Н., Іванов В. - Київ: Центр вільної преси: 2003. – 200 с.
8. Сергеева О. Исследовательское поле визуальной социологии / О.Сергеева // Журнал социологии и социальной антропологии. - 2008. - Том XI. - № 1. - С.136- 146.
9. Секацкий А. Фотоаргумент в философии [Электронный ресурс] / А. Секацкий // Октябрь, 2000. - №3. - Режим доступа: <http://www.magazines.russ.ru/october/2000/3/sekack.html>
13. Лакан Ж. Телебачення / Жан Лакан // Ї. - 2002. – №25.
14. Малви Л. Визуальное удовольствие и нарративный кинематограф. Антология гендерной теории / Л. Малви. - Минск, 2000. - С. 280-296.
15. Печурина А. Визуализация социальных исследований: новые данные или новые знания? / А. Печурина // Социологический журнал. – 2007. – №3. – С. 81-89.
16. Пинк С. Интервью с видеокамерой: представление, саморепрезентация и навратив / С. Пинк // Социологический журнал. – 2007. – №3. – С. 90-107.
17. Яковлев М. Техніки та алгоритми аналізу візуального матеріалу: розмежування якісних і кількісних підходів / М. В. Яковлев. // Наукові записки НаУКМА. Том 122, 10 Соціологічні науки / Національний університет «Києво-Могилянська академія». – 2011. – С. 9–13.
18. Чудовська-Кандиба І. Візуальне у дослідженнях культури / Ірина Чудовська-Кандиба // Якісні дослідження в соціологічних практиках: [навч. посіб. / за ред. Н. Костенко, Л. Скокової]. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2009. – С. 96–119.
19. Сохань И. Визуальные репрезентации гастрономической культуры / И. В. Сохань. // PRAHEMA. Проблемы визуальной семиотики. – 2014. – №1. – С. 88–96.
20. Солдатова В. Трансляція смислів постмодерної культури засобами реклами: результати візуального дослідження / В. Солдатова // Соціальні виміри суспільства. Збірник наукових праць. – 2013. – № 5. – С. 530–545.
21. Солдатова В. Загальнонаукові чинники актуалізації візуальних методів в соціології / В. Солдатова // Соціальні виміри суспільства. Збірник наукових праць. – 2014. – №6. – С. 380–393.
22. Солдатова В. Візуальні методи в соціології: основні підходи до збору соціологічної інформації / В. Солдатова // Соціальні виміри суспільства. Збірник наукових праць. – 2015. – №7 (18). – С. 562–576.
23. Соболева К. О методах анализа визуальных данных [Электронный ресурс] / Ксения Соболева // Актуальные вопросы общественных наук: социология, политология, философия, история. – 2014. – Режим доступа до ресурсу: <http://sibac.info/13018>.

24. Семина М. Визуальная социология и развитие социологического воображения / М. Семина, А. Ганжа // Журнал социологии и социальной антропологии. – 2008. – №2. – С. 153–167.
25. Сергеева О. Исследовательское поле визуальной социологии / О. В. Сергеева. // Журнал социологии и социальной антропологии. – 2008. – №1. – С. 136–146.
26. Печурина А. Увидеть необычное в обычном: исследования семейной фотографии / А. В. Печурина. // Социологический журнал. – 2010. – №2. – С. 92–97.
28. Круткин В. Фотография на границах культур [Электронный ресурс] / В. Круткин // Визуальные аспекты культуры. – 2006. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.readera.org/article/fotografyja-na-granycah-kultur-10339992.html>.
29. Круткин В. Фоторепортаж как источник социологической информации / В. Круткин // Социс. Социологические исследования. – 2012. – №3. – С. 65–76.
30. Кислова О. Визуализация социологических данных как альтернатива традиционным методам дескриптивного анализа / Ольга Кислова. // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. Збірник наукових праць. – 2008. – С. 142–152.
31. Зінюк А. В. Візуальна репрезентація спорту / А. В. Зінюк // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : збірник наукових праць. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – Вип. 16. – С. 551 – 554.
32. Гурьева М. Повседневная фотография как объект научного исследования [Электронный ресурс] / М. М. Гурьева // Вестник Ленинградского государственного университета им. А.С. Пушкина. – 2009. – №3. – Режим доступа до ресурсу: <http://cyberleninka.ru/article/n/povsednevnyaya-fotografiya-kak-obekt-nauchnogoissledovaniya>.
- 11
33. Даниленко О. Парадоксы повседневности: осмысление в русле визуальной социологии [Электронный ресурс] / Оксана Даниленко – Режим доступа до ресурсу: <https://www.academia.edu/4993289>.
34. Бевзенко Л. Образы успеха: опыт визуального исследования / Л. Бевзенко, Е. Злобина. – Киев: Институт социологии НАНУ, 2012. – 236 с. 13.
35. Адо П. Плотин, или простота взгляда / П. Адо ; [пер. с франц.
36. Гостев А. Психология и метафизика образной сферы человека / Андрей Гостев; – М. : Генезис, 2008. – 484 с.
37. Жукаускайте А. Взгляд – (в) мое желание / А. Жукаускайте // Визуальное (как) насилие. [Сб. науч. трудов] ; [отв. ред. А. Р. Усманова]. – Вильнюс: ЕГУ, 2007. – С. 214-225.
38. Элкинс Д. Исследуя визуальный мир / Д. Элкинс ; [пер. с англ. А. Денищик, С. Любимова, О. Пироженко, С. Полещук, И. Хатковской]. – Вильнюс: ЕГУ, 2010. – 534 с.
39. Якобсон Р. К вопросу о зрительных и слуховых знаках / Роман Якобсон; [пер. на русск. В. С. Каменского] // Семиотика и искусствоведение. – М.: Мир, 1972. – С. 82-87.